

112. številka.

MARIBOR, dne 16. novembra 1925.

Letnik I.

R. R. vlada in invalidi.

(Skupščinski govor poslanca Žebota.)

Vojni invalid.

V zakonu čitamo tudi besedo »ratni invalid«, in sicer v čl. 2. in na to v čl. 3. Nastane vprašanje, ali mora biti človek v uniformi, da bo proglašen za vojnega invalida v zmislu čl. 2. Tudi na to vprašanje ne odgovarja zakon.

Ali je smatrati po čl. 2. za vojnega invalida tudi državljana-kmeta, kateremu ukaže okrajni glavar, da popravi ceste, po katerih bo šla vojska, da popravi mostove, čez katere bodo vozili material in hrano za vojsko. Prav to vprašanje se mi zdi velevažno, ker vemo iz zadnje svetovne vojske, da so mnogi državljani pri izvrševanju civilne službe v krajih, kjer so se vršile vojne operacije, postali invalidi, in sicer težki invalidi. Zato je absolutno potrebno, da bi bil zakonodajalec sprejel v čl. 2. natančno določbo glede teh revežev, ki so bili, oziroma ki še bodo prisiljeni, da vršijo civilno službo v vojski.

Civilni invalidi.

Čl. 3 je zopet nejasen. Ta člen govori o gradjanskih (civilnih) invalidih. Nasprotno pa je definicija dr. Behmenovega načrta jasna in izčrpna ter odgovarja aneksu VIII. Versajske pogodbe o miru. Današnji predlog popolnoma izključuje družine civilnih žrtev, ki niso imele srečo, da poslanoje civilni invalidi ali pa so imele srečo, da so bile od sovražnika prej ubite, predno jih je naša oblast proglasila za civilne invalide. To je vprašanje, ki bi ga moral gospod minister vse-kakor upoštevati. Pogrešamo določbo, kaj je z nesrečniki, ki so pri sovražnem vpadu uničeni, trpinčeni, batinani. Glede mučenja in trpinčenja opozarjam samo na slučaj, ki se je zgodil v Suralici.

Čl. 5. pravi: »Sva prava invalida priznaju se ne vojnim licima, koja bi pri vršenju službe u zvaničnoj dužnosti bili ranjeni.« Ta člen bi bilo treba tolmačiti tako, da bi vsak policaj ali detektiv, ki bi v spopadu s kakim zlikovcem bil ranjen ali drugače poškodovan, spadal pod ta člen invalidskega zakona. Ali kmet, katerega predsednik občine pozove na zasledovanje hajdukov, kakor je na primer te dni bil slučaj v ohridskem okrožju, po novem zakonu ne bi mogel postati invalid po čl. 5? (Po starem srbskem zakonu je po čl. 26. tak invalid dobil pravico do invalidnine.) Iz tega vidimo, da je na vsak način potrebna korektura tega zakona. Mi vidimo, da ta zakon zelo poslabša celo določila starega srbskega zakona, o katerem gre sloves, da je bil v mnogih ozirih boljši nego sedanji. Zakaj ne daste iste pravice tudi ognjegascem, članom rešilnih oddelkov itd.? Mi vemo, da tudi ognjegasci in člani rešilnih oddelkov vršijo za časa vojske do 90 odstot. službe za armado. V čl. 5. imamo tudi besede »ili zbog ove«. Kaj je to? Sama nejasnost. Te besede »ili zbog ove« pomenijo harmoniko, ki jo hoče imeti zakonodajalec, da jo lahko raztegne, kakor se mu bo zljubilo. Za Petra tako, za Pavla drugače. Ta harmonika se nam prav nič ne dopade in mi želimo ter zahtevamo, da bi se to točno in jasno označilo.

Vojni zavodi.

Nadalje govori čl. 5. o vojnih zavodih. Kateri vojni zavodi so mišljeni tu? Ali so to samo oni zavodi, ki stoji pod oblastjo vojnega ministra? Kaj je za časa vojske, ko mora večji del industrije izdelovati material za vojno? Ali se bodo za časa vojne smatrale vse industrije za vojne zavode? Ali se bodo za vojne zavode smatrali na primer tudi rudokopi, kemične tovarne, tovarne za predelavo kože, konfekcije, tovarne za živež in življenjske potrebščine? Ta člen torej s svojim besedilom izključuje vse te in še razne vrste drugih takih delavcev, ki so prisiljeni, da delajo za armado, čeravno bi po čl. 2. »po naredbi vsaki vlasti« spadali vsi v vrsto onih delavcev in onih podjetij, ki se jim v slučaju nesreče mora zagotoviti invalidsko pravo.

Kaj je tukaj z mladoletnimi pred 18. letom in starci preko tretjega poziva? Kaj je z učenci v vojnih zavodih? Kaj je s prostovoljnimi bolnicami Rdečega križa ali s humanitarnimi društvi, katera odpirajo bolnice ali ambulance? Na vsa ta vprašanja ne daje predloženi zakonski načrt prav nikakega odgovora.

Vprašam nadalje, kaj je z železničarji? Za časa vojne se proglasi železnica pod vojno nadzorstvo. Torej spadajo tudi železnice pod čl. 5. tega zakona.

Zakon pozablja, da so delavci in uslužbenci, zaposleni v privatni industriji in pri železnici itak zavarovani za slučaj nezgode in nesreče.

Od koga naj dobijo taki ponesrečenci odškodnino, invalidnino ozir. podporo, ki jim gre, ali od zavarovalnega zavoda, ali pa — po invalidskem zakonu — od države. Mar bodo prejimali podoro oziroma invalidnino od obeh strani? No, tega se ni bati, pač pa se bo jimo nasprotnega, da v takih slučajih ne bodo dobili

niti od ene, niti od druge strani onega, česar jim treba za svoje oskrbovanje in oskrbo družine. Iz teh razlogov vidimo v čl. 5. veliko pomanjkljivost, katero je na vsak način treba popraviti.

Rodbine civilnih invalidov.

Čl. 6. je istotako netočen in nejasen. Tu bi trebalo vsekakor pridejati besede: »Porodica gradjanskih invalida i porodica nestalnih gradjanskih žrtava«, kajti že sedaj imamo vse polno slučajev, ko razni ljudje, ki so delovali v industrijah pod vojnim nadzorstvom ali pa so na poziv kake občine, na primer gradili ceste itd., še danes ne dobivajo nobene podpore od države, čeravno se brez lastne krivde nahajajo kot invalidi vsled vojske v največji bedi in pomanjkanju.

Najhujše obsodbe vredno se mi zdi to, da ni nobene jasnosti v oni točki, kjer se govori o »priznati deci«. Zakon ne daje nobenih pojasnil glede vprašanja, na kak način naj bi bila nezakonska deca priznana in kdaj mora ta deca biti priznana. Nastane namreč vprašanje, ali mora tak otrok biti priznan pred duhovnikom, ali pred občinskim starešinstvom, pred sodiščem, ali pred pričami ali celo s posebnim pismom, ali pa tudi na

„Nova etapa sporazuma.“

Ostavka prosvetnega ministra je povod prav pestrega političnega ugihanja. Samostojni demokrati zatrjujejo, da so oni vrgli ministra s svojo kritiko sedanje prosvetne politike. Drugi zopet zatrjujejo, da je minister Vukičević moral iti, ker je Ljuba Jovanovićev pristaš. Mnogo pa ne bo na tem. Prvič se ta minister ni prav nič razlikoval od svojih kolegov, drugič je pa znano, da je Pašić ta kabinet sestavil iz samih svojih pristašev in da že dobro leto trdi in dosledno odriiva Jovanoviča in vse njegove znane prijatelje. Demisija prosvetnega ministra je v glavnem posledica vedno

težjih sporov v radikalnem klubu.

Spori in nasprotja v tem, nekdanj tako složnem klubu nosijo obilježje velike nervoznosti. Na Pašićevi in Jovanovićevi struji je nekaj-jasnega in gotovega, tu so razumljivi in celo načelni nasprotniki, razumljiva je tudi česta opozicija kmetjskih poslancev, vse drugo je pa zmedeno-razburjeno, kakor bi se drug drugega bal in kar na slepo mahal okrog sebe. To razburljivo razpoloženje najbolje označujejo po Beogradu, ko pravijo: »Ko Pašić enkrat umrje, bodo vsi radikali lepo složni šli na pogreb, nazaj se bodo pa vračali vsak za sebe, sprti in skregani z vsemi drugimi.« — — —

Uporni učitelji in nekolegijalni ministri.

Odstopivši minister Vukičević je hotel energično rešiti vprašanje pomanjkanja učnihi moči na južno-srbskih ljudskih šolah in je premestil tja mnogo učiteljev iz stare Srbije. Ti so se pa branili ter so si začeli iskati druge državne službe. Prosvetni minister je prosil svoje ministrske tovariše, naj upornih učiteljev ne sprejemajo. Tej prošnji se kolegi niso odzvali in minister je iz tega in še drugih razlogov sklenil, da rajše izpreže. Ko je ta svoj sklep razodel Pašiću, je ta baje re-

ta način, da je nezakonski oče nezakonskega otroka oskrboval in s tem dejanski priznal svoje očetovstvo.

Invalidi dobrodelnih društev in tujih misij.

Tudi čl. 8 ne daje popolne jasnosti in bi trebalo, da se ta paragraf izpremeni, kakor zahtevajo invalidske organizacije. Ta člen govori o tujih misijah, o dobrodelnih društvih itd. Če se namreč ponesreči član dobrodelnega društva, kakor na primer zdravnik ali seštra, ki streže v vojski, ali pa druge osebe, ki so tam zaposlene, nimamo v našem zakonskem projektu jasne določbe, po kateri bi se tem ljudem izkazala pomoč, kakor jo imamo predvideno v invalidskih zakonih v Ameriki, na Francoskem in v drugih naprednih državah. Vsaj nam je znano, da je angleška zdravnica pri izvrševanju svojega zdravniškega poklica našla smrt na solunski fronti in član švicarskega Rdečega križa na soški fronti itd. Ako hočemo torej, da nam tuje države pridejo na pomoč v slučaju vojne, potem je na vsak način treba, da vnesemo točnejša določila v invalidski zakon, ki dajejo dotičnikom sigurnost, da bo država v slučaju njihovega invalidstva prišla njim in njihovim svojem na pomoč.

kel: »Pa — ovaj onaj — Veljo, zato imaš še vedno dovolj časa!« — — —

O skorajšnji demisiji cele vlade

se mnogo govori in gotovo tudi te Pašićeve besede merijo na to. Pašić je hotel reči prosvetnemu ministru: »Počakaj še malo, Veljo, saj gremo tako vsi kmalu.« — Veljo je rajši šel takoj, Pašić se pa po vseh izglediv bavi z naklepi, kako bi mogel prejkoprej sam prevzeti vladu. Vesti, da bo Pašić skušal skupščino odgoditi do februarja ali pa, da bo podal ostavko cele vlade, imajo mnogo verjetnosti. — Celu Radič uvideva, da se giblje vse v smeri

samoradikalne vlade.

V zadnjem svojem »Domu« piše, kako radikali z nasiljem skušajo hrvatske seljake spraviti v radikalno stranko in kako mislijo na skorajšnje nove volitve, pri katerih bi — na posebne načine seveda — dobili toliko mandatov, da bi lahko sami vladali. — V kako smešnem nasprotju je ta ugotovitev s proslavljanjem »sporazuma« in vlade »narodne« Pašićeve radikalne stranke in »seljaške« radičevščine, tega se Radič seveda ne zaveda, kakor se ni poprej zavedal utisa svoje izjave, da je bil poprej nor in nora njegova politika. Pravi unikum je pa nekaj radičevskega časopisja, ki govori sedaj o začetku

»tretje etape sporazuma«.

To je gotovo, da Pašić noče Radiča v vladu, da se temu upira na vse kriplje in da bi najrajši sam vladal. Pri tej gotovosti ostane tudi v slučaju, da je prosvetni minister sam odstopil, ali pa da je bil odstranjen kot Jovanovićev prijatelj. Sicer se pa Radič sam pritožuje nad radikalsko vladno samopašnostjo. In to naj bo začetek tretje etape sporazuma?! — V dveh etapah ni bilo ničesar za narod, v tretji bo pa — trikrat nič. — tgr

Politične beležke.

Po ostavki prosvetnega ministra. Ostavka prosvetnega ministra se prav upravičeno smatra za protest proti Pašićevi samovolji. Radikalni klub je odobril politiko prosvetnega ministra in sedaj zahteva veliko število radikalnih poslancev s posebno vlogo nujno sejo kluba, na kateri naj bi se pojasnilo, zakaj je prosvetni minister odstopil. — Za Aco Stojanovićem je prispel v Beograd tudi drugi tajni faktor beograjskih političnih kriz diplomat Balugdžić, sedaj poslanik v Berlinu. Najprej je bil na dvoru, potem pa pri Pašiću. V daljši avdijenci je bil sprejet tudi Pavle Radič in vsi pravijo, da ta avdijenca ni bila radi resornih zadev. Takoj po tej avdijenci je prišel k Pašiću minister dvora. Kakor znano, bi se moral Pašić že davno sestati z ministrom Pavle Radičem, da rešita vprašanje Radičevega vstopa v vladu. Ta sestanek in to rešitev je Pašić kratkomalo odložil in je Pavle Radič celo zadevo sedaj prav gotovo urgiral. — Slepi verniki RR sporazuma pa pripovedujejo, da je Pašić izzval to ostavko v svrhu sporazumu koristnih sprememb v vladi. Pravijo, da hoče odsloviti več ministrov ter mesto njih ustoličiti zaslužne sporazumaše in tudi Stjepana Radiča. —tgr.

Pašićeva pasivnost. Del radičevskih in RR. sporazumaških glasil, ki pravi, da je sedaj po toliki radikalni nekojalnosti napram radičevcem nastopila tretja epoha sporazuma, govori v isti sapi tudi o »nevzdržnosti notranjega položaja vsled Pašićeve pasivnosti.« Podrobnje o tej pasivnosti ne govorijo, pa tudi ni potrebno. Kdaj je že poročalo radikalno »Vreme«, da je vprašanje vladne rekonstrukcije, zlasti pa Radičevega vstopa v vladu prepuščeno Pašiću, ki bi se moral že

davno glede ministrovanja Stjepana Radiča dogovoriti z ministrom Pavlom Radičem. Pašić pa še ni imel časa za ta razgovor. Torej pasivnosti več kot dovolj, kaj bo šele v tretji epohi. — tgr

Aca Stanojevič zopet v Beogradu. Tajni in čudni posrednik beograjskih vladnih kriz se je zopet pojavil takoj po demisiji prosvetnega ministra Velje Vukičevića. Prihod Ace Stanojeviča, radikalskega veterana v Beogradu pomeni vsakokrat, da se rešuje kaka težka in zamotana politična stvar. Kdo Stanojeviča vsakokrat pokliče, je neznano. Eni pravijo, da Pašić. Na tem je pa prav malo verjetnosti, ker Pašić ne trpi sovrstnikov v svoji stranki. Prej bodo Aco Stanojeviča klicali v Beograd oni, ki bi radi parirali kako posebno samovoljno Pašićevo gesto. — tgr

Divjaški izbruh »Balkana«. Glasnik velesrbstva, beograjski »Balkan« se zlobno veseli fašistovskega nasilja nad Slovenci v Trstu ter zlobno in neumno spravlja tržaške dogodke v zvezo z notranjo ureditvijo naše države, ko piše med drugim: »Demonstracij v Ljubljani ali kjerkoli so še bile v naši državi proti Italiji radi dogodka v Trstu mi nočemo trpeti. Take demonstracije bodo po potrebi z orožjem udušene. Mi dobro vemo, da bodo ta dogodek v Trstu izkristili oni, ki v duši črtijo Srbijo in cirilico, ki zahtevajo nekako avtonomijo ter demagoško z demonstracijami propagirajo svojo strankarsko in plemensko korist na škodo države in naših dobrih odnošajev z Italijo. Če bodo v Ljubljani še kake demonstracije, jih je treba takoj udušiti, povzročitelje pa nagnati v Italijo, naj se tam junačijo in od g. Mussolinija zahtevajo avtonomijo.« — tgr

Italijansko časopisje zadovoljno z držanjem naše vlade. Italijansko fašistovsko časopisje z velikim za-

dovoljstvom omenja odredbe beogradske vlade napram protitalijanskim demonstracijam ter naglašja, da je naša vlada popolnoma dobro razumela položaj ter upravičeno energično nastopila proti žaljivcem italijanskega naroda. Ogorčenje med Hrvati in Slovenci radi nasilja v Trstu imenuje fašistovsko časopisje ostanke avstrijskega in pripisuje mržnjo proti Italiji habsburški vzgoji. S tem se italijansko časopisje lepo strinja s pisanjem vesperskega »Balkana«. Našo satisfakcijo primerja z zadoščenjem Afganistana in Grčije ter s ponosom omenja, da so te tri države uvidele, kaj pomeni prijateljstvo tako velikega in mogočnega sosedu. V pokroviteljskem tonu priporoča Jugoslaviji, naj se še tesneje nasloni na Italijo, da bo na ta način lažje kos vsem intrigam, ki ogrožajo njen obstoj na Balkanu.

Po svetu.

Revolucionarno gibanje v španski armadi. V španski armadi vlada čimdalje večje nezadovoljstvo in direktorij se je moral oprijeti zelo energičnih odredb, da bi to gibanje zadušil. Bajce so ustanovili oficirski krogi zarotniško skupino proti direktoriju in diktatorju Primo de Riveri. Nezadovoljstvo oficirjev je povzročila obljuba vlade, da bo dala vsem, ki so se bojevali v Maroku, posebne nagrade, o katerih pa sedaj ni sluha. Direktorij je dal aretirati veliko število višjih oficirjev, ki so zapleteni v zaroto.

Borzni krah v Newyorku. Newyorško borzo je zašel krah, kot ga ne pomnijo že od leta 1901. Neposredni vzrok je bajce zvišanje obrestne mere pri banki Federal Reserve Bank. Radi tega je bil položaj na borzi nekaj dni mrzličen in nejasen. Bančne tvrdke so se skušale iznebiti papirjev, ki so se nenadoma pojavili v velikih množinah na prodaj. Cene so pričele rapidno padati in 12. t. m. je nastala na borzi prava panika. Papirji so padli za 25 in več točk. Velik del tvrdk je pretrpel ogromne izgube, druge pa niso mogle zadovoljiti svoje obveznike. Nad tri in pol milijona delnic je bilo tega dne na prodaj. Krah je bil tem usodnejši, ker je prišel tako nepričakovano. Cela vrsta uglednih tvrdk je prijavila konkurz in sledili jim bodo še številni bančni zavodi. Izgube znašajo na milijone dolarjev.

Dnevne novice.

ZELEZNIČARJI PRI SVOJEM MINISTRU.

Beograd, 12. novembra 1925.

Centralni odbor Udruženja železničarjev, je zboroval več dni v Beogradu; na sporedu posvetovanj so bila zelo važna vprašanja o izboljšanju materijalnega stanja članov. Po zborovanju so odborniki prosili za sprejem pri ministru saobračaja, da mu osebno predložijo težko stanje, v katerem se danes nahajajo železničarji. Minister saobračaja je sprejel dne 10. t. m. člane centralnega odbora iz Ljubljane, Sarajeva, Zagreba in Beograda s predsednikom Stanoje Mijovićem in tajnikom J. Bakičem na čelu. Delegati so ministra obvestili o vseh vprašanjih, radi katerih se danes nahajajo železničarji v tako obupnem stanju. Nato so mu izročili pripombe Udruženja na pravilnike in to: o postranskih dohodkih, o službeni obleki, o brezplačni in olajšani vožnji. Minister saobračaja je zelo ljubeznivo sprejel predsedništvo in izjavil, da bo njihove želje upošteval in odredil, da se vse točke izročene mu prošnje takoj rešijo, pripombe k pravilniku pa bo poslal k zato odrejeni komisiji v generalnem ravnanstvu. Minister je končno izjavil, da bo v novem proračunu predviden dovolj velik kredit, da vsi uslužbenci, ki danes kljub pravu na višji položaj še niso napredovali, takoj napredujejo. Oni uslužbenci, ki izvršujejo dolžnosti regularnega osebja ter imajo predpisane izpite, bodo takoj regulirani. Dosedaj je bilo to nemogoče vsled pomanjkanja kredita. Centralni odbor je, kakor so mi poročali, znani osnutek o novi železn. pragmatiki zavrgel kot nesprejemljivega ter izdelal popolnoma novo korekturo sedanjega zakona o prometnem osebju. Po tej korekturi ostane III. uradniška kategorija. Minister je izjavil, da hoče upoštevati predloge železničarskih organizacij in bo komisiji za spremembo zakona naročil, da upošteva želje in zahteve železničarjev glede pragmatike, v koliko niso pretirane. — Fr. Ž.—t.

Resnica o skupščinski razpravi staropenzionistov. Prijatelji so me opozorili, da sta »Slovenski Narod« in »Tabor« poročala, da mojega govora v razpravi za staropenzioniste nihče ni maral poslušati. Samostojno-demokratska glasila so tudi pisala, da sem se jaz v svojem govoru srdil, zakaj me poslušajo tako malo poslancev. Žerjav—Pivkova glasila so dostavila: Sedaj je jasno, da klerikalci v Beogradu nič ne pomenijo, saj se je Žebot sam pritoževal radi tega, ker poslušajo govor tako malo poslancev itd. K tem poročilom, ki so lažnjiva skoz in skoz in imajo prozoren namen, vzeti poslancem SLS ugled, dostavljam sledeče: Skupno s hrvatskim poslancem, univerz. prof. dr. Bazalom in tovariši sva dne 11. novembra predložila v parlamentu njuni predlog, da se kronski penzionisti v Sloveniji in na Hrvaškem izjednači z dinarskimi. Zbornica je pazno sledila razpravi, ki se je vršila v sredo takoj ob pričetku seje. — Prvi je utemeljeval naš nujni predlog dr. Bazala. Nato sem govoril jaz in sem približno pol ure z dokazi o bedi kronskih penzionistov utemeljeval predlog. V sejni dvorani je med Bazalovim in mojim govorom bilo okoli 100 poslancev vseh strank. Laž je, kar pišeta »Tabor« in »Narod«, da sem se jaz pritoževal proti temu,

ker me poslušajo tako malo poslancev. V svojem govoru sem ostro nastopil proti temu, ker vlada ozir. ministri na številne prošnje in pritožbe kronskih upokojencev, vdov in sirot sploh ne odgovarjajo. Vse, kar Žerjav—Pivkova glasila drugega pišejo, je hudobna laž. V dokaz za to so stenografični zapisniki, kateri bodo govorili kot pričé na sodnji proti izmišljotinam samostojno-demokratskih listov. Še enkrat pa ponavljam, da je zbornica Bazalovemu in mojemu govoru pozorno sledila in je bilo ves čas navzočih okoli 100 poslancev, kar znači za naš parlament lepo udeležbo. Povdarjam pa, da se zastopnika SDS Žerjav in Pivko nista z besedico zavzela ne za invalide, ne za prevedbo kronskih penzionistov v dinarske. Molčala sta kakor grob! Da Bazalov in moj predlog in govor niso bili »demagogija«, ampak resni, znači tudi dejstvo, da je finančni minister sprejel nujnost našega predloga in je cela zbornica soglasno odobrila nujnost. »Tabor« in »Slovenski Narod« pa le zavijata in lažita naprej! V tem sta se izkazala kot mojstra. — Franjo Žebot, narodni poslanec.

Trg Sv. Lenart v Slov. goricah ima občinske volitve v nedeljo, dne 22. novembra. Vloženi sta dve napredni kandidatni listi. Prva lista ima patent za odstavljanje in nastavljanje občinskih predstojnikov, okrajnih zastopov, okrajnih hranilnic, gasilnih društev. To je gotovo napredno. Druga lista ima patent za izdelovanje aeroplanov. Tudi to je napredno. Sijajna bodočnost trga je zasigurana. SLS lahko roke križem drži in to naprednost občuduje. Srečen Sv. Lenart!

Požar v Selnici ob Dravi. V soboto zjutraj okrog ¾ na 7. uro je izbruhnil požar pri posestniku Ivanu Pipušu v Selnici ob Dravi. Ogenj je nastal v gospodarskem posloppu. Na mesto požara so prihetele takoj domača in ruška požarna bramba, nato pa še ognjegasci iz Maribora. Posrečilo se je požar omejiti, vendar je pogorel hlev in gospodarsko poslopje. Povzročilec požara je neznan.

Organizacija natakarejev. V četrtek popoldne ob treh je bilo v kavarni Evropa v Celju napovedano zborovanje hotelskih, kavarniških in gostilniških nameščencev. — Navzoči delegat iz Ljubljane je poročal o sedanjem stanju v tej stroki; sklenjeno je bilo, osnovati lokalno organizacijo.

Katastrofa vsled povodnji. O katastrofalni povodnji, ki je te dni zadela vse kraje naše države, si šele sedaj lahko približno napravimo sliko, ki nam kaže vso strahovitost te nesreče. V Sloveniji sami je trpelo največ Prekmurje, kjer je tudi več človeških žrtev. Povodenj je opustošila cele kraje, prekinila prometne zveze, uničila mostove ter povzročila neizmerno škodo. Utonile so tri osebe, med temi poštni sel, ki je vozil pošto v Verzej. Železniška zveza Ljutomer—Murska Sobota je prekinjena. Povodenj je napravila ogromno škodo tudi v Ptuj in na Dravskem polju, v Sotelski dolini, v Savinjski dolini in v krajih ljubljanske oblasti. Katastrofalna je bila tudi povodenj na Hrvaškem. Velik del mesta Zagreba je bil poplavljen. Pri Dugem selu je voda razdrla savski nasip ter udrila v vasi ob reki. Utonilo je devet oseb. Celokupna škoda je ogromna; samo v Sloveniji znaša več 100 milijonov dinarjev, škode v celi državi pa je sploh nemogoče preceniti.

Otvoritev sejma. Dne 24. novembra se zopet otvori prig Sv. Marjeti ob Pesnici živinski sejm.

Zdravniška služba. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje službo zdravnika za splošno prakso na ambulatoriju v Mariboru. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Najboljša pijača za izlete in potovanja. Alkohol se kot pijača za izlete in potovanja samobesebi zabranjuje, ker mesto krepčati, utrujuje. Najboljša pijača na potu je topel ali mrzel čaj. Na primer čaj znamke »Čajna ročka« brez sladkorja ali oslajen, je vedno aromatičnega in poživljajočega okusa; je pri tem izredno cenen, zato bi naj bil ne samo priložnostna, ampak vsakodnevna družinska pijača.

Borza (Avala). Zürich zaključni: Beograd 9.20, Pariz 20.90, London 25.14 tri četrti, Newyork 518.75, Milan 20.90, Praga 15.37 in pol, Wien 73.075, Budapest 0.00727, Berlin 123.50, Brüssel 23.52 in pol, Madrid 74.10, Amsterdam 208.85, Varšava 81, Bukarest 2.42 in pol, Sofija 3.75, Atene 7.10. — Zagreb svobodni: Wien 7.96 do 7.96 in pol, Trst 228.50 do 229, London 273.80 do 273.90, Newyork 56.425 do 56.45, Pariz 229 roba, Praga 167.10 do 167.60, Zürich 1089 do 1089.50.

Vprašanje brezdomovinstva.

Upit narodnega poslanca Franjo Žebota na g. ministra za izenačenje zakonov radi donošenja novega zakona o državljanstvu kraljevine SHS.

Gospod minister!

V naši državi, osobito v obmejnih krajih, na primer v Sloveniji je na stotine slučajev, ko ljudje, ki so že več desetletja stalno bivali v ozemlju sedanje kraljevine SHS, še nimajo našega državljanstva. Samo v ministrstvu notranjih zadev ter v posameznih srezkih poglavarstvih leži na stotine prošenj za opcijo in državljanstvo, a vse te prošnje ostanejo nerešene. Ministrstvo notranjih del, velika županstva in srezka poglavarstva se izgovarjajo, da teh prošenj ne morejo prej reševati, dokler ne izide nov zakon o državljanstvu.

Iz tega nastanejo med prizadetimi velike težave. Večina od teh prizadetih so slovenskega pokolenja, ali pa bivajo že od rojstva, oziroma po več desetletij v naših krajih in je samo slučajem in razmeram pripisovati, da niso dobili pravočasno domovinske pravice v naših občinah. Prosilci za naše državljanstvo so si vsi po-

skrbeli, da so jim naše občine, kjer že bivajo bodisi od rojstva, bodisi po več desetletij, dale zasiguranje sprejema v domovinsko zavezo. Kolikor mi je znano, so vsi prizadeti navadno že izbrisani iz državljanske zveze svoje prejšnje države. Tako so ti reveži s svojci vred danes pravi brezdomovinci. Med njimi imamo najboljše ljudi, velike davkoplačevalce, posestnike, obrtnike, trgovce, industrijce, strokovne delavce, železničarje itd. ker niso dobili našega državljanstva mnogi izmed njih — dasiravno so zvesti Slovenci, oziroma poštenjaki — ne morejo izvrševati svojega obrta in trgovine, imajo radi brezdomovinstva težave s policijo. V državah, kjer so bili poprej pristojni (Češka, Avstrija, Italija, Madžarska, Poljska itd.) jih tudi ne priznavajo več in radi tega, ker imajo tu svoj dom, svojo imovino, svoj posel, ker so se jim družine (če so bili poprej Nemci, Čehi itd.) popolnoma poslovenile, tudi ne smejo več tje in ne najdejo tam eksistence. To so vsi naši ljudje, ki hočejo biti zvesti in dobri podaniki kraljevine SHS.

Neobhodna potreba je, da naša kraljevska vlada v tem oziru nekaj stori, da reši te ljudi strašne negotovosti in gmotnega propada. Nebroj je med njimi pridnih strokovnih delavcev, ki so rojeni tu, bivajo cela desetletja tu, so Slovani z družinami vred, a izgubili so službe oz. eksistenco samo radi tega, ker še niso dobili državljanstva kraljevine SHS.

Izgovor, da ministrstvo notranjih zadev v nujnih slučajih ugodno rešuje prošnje za državljanstvo po dovoljih srbskega zakona o državljanstvu, ne drži. Niti pravočasno vloženi opcijski prošnji ministrstvo notranjih zadev ne rešuje.

Edini izhod iz teh neurejenih razmer je, da se čimprej sklene v narodni skupščini nov zakon o državljanstvu. Z ozirom na gornje utemeljitve in na nujnost te zadeve si Vas, gospod minister, usojamo vprašati: 1. Ali so Vam te razmere znane? 2. Kdaj nameravate narodni skupščini predložiti osnutek zakona o državljanstvu kraljevine SHS?

Prosim po poslovniku narodne skupščine za nujni ustmeni odgovor.

Beograd, dne 10. novembra 1925.

Z izrazom spoštovanja Franjo Žebot s. r.

Janez Brodar, dr. Gosar, Vlad. Pušenjak, J. Vesenjaj, A. Škulj.

Iz Maribora.

OBMEJNI KOLODVOR V MARIBORU.

Vprašanje ustanovitve obmejnega kolodvora, ki bi ga naj skupno napravili Jugoslavija in Avstrija v Mariboru, dobiva jasnejšo obliko. Na zahtevo mestne občine mariborske in drugih interesentov je Jugoslovanski klub po poslancu Franjo Žebotu vložil 22. oktobra 1925 ponovno interpelacijo na ministrstvo za promet z zadevi vprašanja obmejnega kolodvora.

Minister inž. Ante Radojevič je poslal poslancu dne 11. novembra odgovor pod št. 35480-25 z dne 6. novembra 1925, ki se glasi:

»Gospod poslanec! Na vaše vprašanje, dostavljeno mi z aktom N. S. Br. 3662 od 22. oktobra 1925 čast mi je vam odgovoriti sledeče: Generalna direkcija državnih železnic je z aktom št. 13773-25 stavila ministrstvu za promet predlog, da se sporazumno z ministrstvom financ in notranjih del izda načelni odlok o ustanovitvi, oziroma zgraditvi skupnih obmejnih postaj med nami in Avstrijo. Ministrstvo financ je načelno pristalo, da se zgradijo, ozir. otvorijo obmejni skupni kolodvori in smatra, da bi se s tem napravila olajšava za carinsko in prometno službo. Ministrstvo notranjih del pa je odgovorilo, da ne more prej pristati na skupne kolodvore, dokler se predhodno ne ugotovi točno in vsaj približno število službenikov (Avstrije?), kateri bi opravljali službo na našem ozemlju. Ker bi bila za železniško službo ustanovitev skupnih kolodvorov vrlo koristna, radi tega hoče ministrstvo za promet sklicati skupno lokalno konferenco, na kateri hoče sporazumno z delegati ministrstva financ in notranjih del načelno razpravljati vprašanje o otvoritvi, upravi in napravi skupnih obmejnih kolodvorov. Na ta način bo to vprašanje kmalu ugodno rešeno. Izvolite sprejeti gospod poslanec ob tej priliki izraz o mojem odličnem spoštovanju. Minister za promet: Ante Radojevič.« — Sedaj je uresničenje tega projekta odvisno samo od tega, ali bo vlada, oziroma ministri držali dano besedo. Naprava obmejnega kolodvora v Mariboru je za naše mesto in širno okolico velikanske važnosti. — F. Z.

Kaj je z avtomatsko telefonsko centralo v Mariboru? Narodni poslanec Franjo Žebot nam piše: Ker so krožile govorice, da Maribor ne dobi obljubljenega avtomatske telefonske centrale, dasiravno je dalo ravnateljstvo pošte zgornji del poslopja glavne pošte izprazniti in pripraviti za avtomatično centralo, sem se obrnil do ministra pošte dr. Šuperina s prošnjo za pojasnilo. Dne 10. novembra sem dobil iz kabineta ministrstva pošte naslednji odgovor: »Gospod narodni poslanec! Na račun reparacij naročene so iz Nemčije 4 avtomatske centrale. Te centrale so razdeljena na sledeča mesta: Ljubljana, Zagreb, Sarajevo in Novi Sad. Radi tega pri teh naročenih centralah Maribor ne pride v poštev. Naročila so se izvršila že prejšnja leta in jaz nisem imel nikakega vpliva na izbiro mest. Ako se bo bodoče leta naročila še katera centrala, hočem skrbeti, da se Maribor pri tem ne pozabi. Izvolite sprejeti gospod narodni poslanec izraz mojega spoštovanja! Minister pošte in brzojava: dr. Šuperina.« — Torej mora Maribor zopet ča-

kafi. Čudimo se samo, kako je moglo upraviteljstvo glavne pošte odrediti izpraznitev predmetnih lokalov in na podlagi katere odredbe je dalo ravnateljstvo pripraviti te lokale za avtomatično centralo? Prostori, v katerih je bilo poprej lepo stanovanje za uradniško družino, ležijo že skoro leto dni prazni.

Naši poslanci za pobiranje brezposelnosti. Interpelacija narodnega poslanca Franjo Zebota in tovarišev na g. ministra za socialno politiko v zadevi podpore za brezposelne. Gospod minister! Mestni magistrat v Mariboru vam je poslal dne 21. oktobra 1925 naslednjo nujno vlogo: Št. 17.107-25. Zadeva: Podpora za brezposelne. Ministrstvu za socialno politiko v Beogradu. S tamošnjo naredbo z dne 7. decembra 1922, št. 10810 se je odredilo pobiranje 5 odstot. pribitka k prispevkom za zavarovanje zoper boleznih za borzo dela v svrhe podpiranja brezposelnega delavstva. Ker je v srezih mariborski levi in desni breg približno 10.000 delavcev in drugih obvezancev zavarovanih pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, je brezdvomno že večja vsota vplačana in vložena v zmislu točke 5. oz. 7 te naredbe pri državni hipotekarni banki v Beogradu za tukajšnjo borzo dela za podpiranje brezposelnega delavstva. Število tukaj se nahajajočih brezposelnih je zelo veliko ter razen tega dnevno narašča in se večina teh nahaja v veliki bedi. Tukajšnja borza dela pa po poizvedbah ni v stanu brezposelnih podpirati, ker v to svrhu vplačanih prispevkov ne dobi od ondot izplačanih. Radi tega se brezposelni obračajo le na mesno občino kot ubožno oblast, katera jih v oblaženje največje bede, deloma po razpoložljivih sredstvih podpira. Ker pa mesna občina nima potrebnih denarnih sredstev v toliki meri na razpolago, da bi vse najbolj potrebne brezposelne podpirala, je mestni občinski svet mariborski v svoji seji dne 6. t. m. sklenil ministrstvo za socialno politiko nujno zaprositi, da bi isto na mesto Maribor odpadajoči del tozadavnih prispevkov nakazal in v bodoče nakazoval tukajšnji borzi dela v razdelitev med najpotrebnejše brezposelne trpine. Župan: dr. Leskovar s. r. — Iz citirane vloge je razvidno, da okrožni urad za zavarovanje delavcev sploh ni poslal še dosedaj mestni občini ozir. borzi dela v Mariboru obračuna o pobiranju 5 odstot. pribitka k prispevkom za zavarovanje zoper boleznih. Ker okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani ne pošlje obračuna, kolikor znaša svota za podporo brezposelnim, vplačana z omenjenimi 5 odstot. in ker tudi ne nakaže borzi dela v Mariboru pripadajoče svote, vas vprašam gospod minister: 1. Ali vam je tako postopanje okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani znano? 2. Ali hočete nujno odrediti, da se borzi dela v Mariboru čimprej izplača cela njej pripadajoča vsota 5 odstot. prispevkov? Prosim ustnemenega odgovora v skupščini. Z izrazom spoštovanja Franjo Žebot in tovariši.

Tobačni škandal. Tokrat je tobak v paketih in skatjah zopet smrdljiv in plesniv, cigarete — zlasti »Vardar« — pa lepljene, napol prazne, smetljive, smrdljive itd. Samo od slučaja do slučaja zajdejo sem v Maribor malo boljše, prešane in ne lepljene cigarete in snažnejši, boljše ohranjeni tobak. Tobačni izdelki sploh so različni po tovarnah. Iz ene se oddajo kolikor toliko tobak, iz druge pa same smrdljive smeti. V Celju na primer imajo sedaj dobre prešane cigarete, tu pri nas pa imamo same smeti in korenine, ovite tako na pol z neko nesnago zlepljenim slabim parijem ter plesniv tobak, dobljen iz Varaždina ali tam blizu nekje iz Hrvatske. Natakariji dobro vedo, kje se dobijo boljše cigarete ter kupujejo za svoje goste v Celju. To bi lahko vedela tudi glavna zaloga, ki sicer ni kriva, da se k nam pošiljajo smeti, da »ubogi« ministri pokadijo na leto za 12 milijonov dinarjev brezplačnih, najboljših cigaret itd., ter bi morala kupovati tobak tam, kjer je boljši. To je tudi v njeno korist; če profitira nekaj na manjših transportnih stroških iz Varaždina mesto iz Celja ali Ljubljane, ima vendar škodo vsled veliko slabšega prometa, ko kadilci iz studa in strahu pred boleznijo začenjajo z abstinenco. — tgr

Po razkritju dr. Lajnsčevega poslovanja se javlja ne pričakovano veliko prizadetih in zato je potrebno, da se z

razkrivanjem ob priliki nadaljuje. Tedaj se bodo podali tudi nekateri odstavlki in momenti iz nekdanjega procesa dr. Pfeifer—dr. Lajnsč, ki pomeni po pravem itak moralno obsodbo dr. Lajnsčiča. — tgr.

Iz ulice. Včeraj dopoldne sta tekla skozi Jurčičevo ulico neki moški in neka ženska, z njima pa policist, v kolikor mu je dopuščala sapa in dolg plašč. Ljudje so rado vedno gledali to dirko ter vpraševali: »Kaj je, kaj je?« — Možak, sicer ves zasopljn, je med dirkanjem dajal odgovor: »Okradli so me — 40 tisoč — to ni krajcar — 40 tisoč — ukradli — ukradli —« Dirka se je nadaljevala v smeri proti kolodvoru, ni pa bilo videti spredaj bežečega tatu. — Najbrž se je tatvina zgodila na trgu, ženska je ime la denar v ročni torbici, tat ji je torbico odrezal ali izpulil in ko je ukradena opazila, kaj se je zgodilo, ja alarmirala stražnika ter se spustila v tek za pravim ali pa namišljenim uzmovičem. — Dan poprej sta se pa sredi poldneva v vedno večjem krogu gledalcev kregala mož in žena. Po izdatnem obestranskem zmerjanju da ženska moškemu krepko zaušnico, moški jo vrne, nato pa prodre krog gledalcev ter začne bežati v ovinkih kakor zajec. Cele gruč, zlasti otroci drviyo za njim ter mu hočejo presteči pot na mostu, da bi zopet padel v roke ženske. Možak pa beže napravi ovinek ter se spusti po stopnicah — pod most. Z mosta so mu pa vpili: »Feigling, Feigling!« — tgr.

Socijaldemokrati in uradne ure na mariborskem magistratu. V novi pragmatiki za mestne uslužbence, ki je bila sprejeta meseca junija, je delovni čas za uradnike določen do 7 ur. Uradniki so na to pragmatiko pristali, zato so tudi obvezani na dan za 7 ur dela in se tega ne branijo. Dozdaj je trajal uradni čas od 8. do 14. ure. Nepretrgana šesturna zaposlenost pa se je izkazala za uradnike praktično kot neizvršljiva. Cela vrsta uradnikov je namreč izjavila, da mora iti opoldne k obedu, ker takrat cela družina obeduje, ali pa zato, ker ob dveh popoldne ali ne dobijo več obeda, ali pa morajo jesti popolno prestance jedi. Prosili so radi tega, da smejo po 12. uri radi obeda zapustiti urad, kar se jim je moralo dovoliti, ker so bili gorej navedeni razlogi res upoštevanja vredni. Ta čas odsotnosti so uradniki nadomestili pozneje po drugi uri. V resnici je bil vsaj deloma uradni čas že deljen. Nikakor pa ne gre, da bi nekateri uradniki šli opoldne k obedu, drugi pa bi delali nepretrgano od 8. do 2. ure popoldne. Tu velja načelo, da mora delavni čas biti za vse isti. Razven tega pa je že naravno nemogoče da bi uradnik delal nepretrgano 6 ur, ker med tem časom neobhodno potrebuje počitka. Zato je občinski svet uvedel na magistratu razdeljen delovni čas od osmih do polnih in od treh do polsestih. Edino pametno, kar je mogel ukreniti občinski svet! Socijalistom to seveda ni prav, zato hujskajo v »Volksstimme.« Pa to ne bo nič pomagalo, gospod Bahun tudi s tem hujskanjem ne bo prišel več na površje.

Oparen tat. V petek zvečer se je prikradel neki uzmovič v Pobrežju na Zrkovski cesti 16 v svinjak majerja Fleisingerja. Domači so slišali ropot v svinjaku in sin Anton je šel pogledat, kaj se godi. Našel je neznanega mladega človeka, ki je hotel ravno pognati svinje iz hleva. Pograbil ga je ter odvedel v hišo, kjer so domači takoj poslali po orožnike. Neznavec je nekaj časa mirno sedel na klopi, ne nadoma pa je skočil kvišku ter zabodel Antonu žepni nož med rebra. Nato je skušal pobegniti, vendar so ga domači zadržali in razorožili. Rešilni oddelek mariborski je takoj odpeljal z avtomobilom težko ranjenega Fleisingerja v bolnico, nato pa se vrnil nazaj z orožniki, ki so opasnega lopova uklenili ter oddali sodišču, iz katerega je bil ravno dan poprej šele izpuščen.

Razne tatvine. Pri mesarju Fajdigu na Ptujski cesti, občina Tezno, je nekdo v noči od sobote na nedeljo vlomil in odnesel precej mesa, klobas, denarja in obleke. — Na Pobrežju in sicer v Nasipni ulici je v isti noči nekdo ukradel v hiši g. Simoniča pri stranki Cvilak osem kokoši. Samo eno kokoš je pustil, oziroma mu je ušla. O storilcih ni nikakega sledu.

Ljudski oder v Mariboru. Izredna skupščina Ljudskega odra v Mariboru bo jutri, v torek 17. novembra, zvečer ob 7. uri v društvenih prostorih, Koroška cesta 1. Vsi člani in članice se vabijo, da se skupščine zanesljivo udeležijo. — Uprava.

Posamezni pevci so več ali manj zadovoljivo izpeljali svoje naloge. Majdin glas je bil prijeten, a Minkin zabrisan in suh. Chansonette, Ninon, Strukelj bodo obdržali svoje stare pozicije z morebitnim napredovanjem. Franjo se ni mogel razviti; mogoče je bila temu kriva kompozicija sama. Izmed ostalih je posebno dobro rešil svojo vlogo v gestikulaciji in mimiki Rajdelj, čeprav bi moral tu i tam upoštevati svoje druge in družice.

Grajati in zavreči pa se mora vsako igranje, ki se nagiba smešniju in cirkusu, takozvanemu »Gašperlu«. Prepad med prištnostjo in lažjo, med plesavcem in maskaro na odru ni globok. In dogodilo se je, da je »Gorenjski Slavček« nudil vse kaj drugega kot Gorenjce in Gorenjke.

Celo najlepše partije: »Vsi so prihajali« se je izgubila s premočnim forte, ki je prihajal iz daljave. Dobro pa je izpeljal zbor avemarijo. Naj pripomnim, da je prišlo ozadje šele v tem komadu do izraza.

Čeprav »slavček« ni bil slavček, pa bi ga vendar lahko obklesli s »čikvo in fertehe« kot tudi druge osebe. Nad vse čudno je bilo, da niti kopica narodnih pesmi ni mogla ogreti občinstva.

Publika bi si pa lahko zapomnila zlato slovensko pri-slovico, da je molčati zlato, posebno tedaj, kadar drugi govorijo ali pojejo. Ona ima besedo pri blagajni in med pavzo. Gledališka uprava bi pa med drugim lahko poravila tudi zvonec, ki kliče občinstvo k posameznim dejanjem.

Čeprav je bila včasih publika skoro glasnejša kot prvi pevci in pevke, in čeprav je Štajerska silno daleč od Gorenjske, kot je oddaljeno prisiljeno gosposko obnašanje od kmečkega, vendar najtoplejšje priporočamo »Gorenjskega slavčka«.

Glasbena Matica v Mariboru. Poziv staršem. Mnogi očetje so na razpotju v vprašanju kam s sinom, da bi mu čimprej preskrbeli vsakdanji kruh. Godbeno zmožnim in nadarjenim zdravim fantom nudi v tem oziru šola Glasbene Maticice dobro priliko. Učite se ne le goslanja in klavir, ampak lotite se študija na pihala. Teh godbenikov je pač zelo malo; posebno hrbristi, klarinetisti, fagotisti, hornisti so redki, zelo iskani in jako dobro plačani. Fant, ki pri Glasbeni Matici absolviraa 2—3 letni kurz pouka na pihala, lahko dobi pri vojnih godbah, pri gledališču, kakor tudi pri vseh orkestrih sploh, zelo dobro plačano mesto. Naj se torej zdravi fantje lotijo študija zgoraj omenjenih glasbil in gotovo se bodo hvaležno spominjali Glasbene Maticice. Pripomnim, da je več instrumentov (pihal) v Gl. Matici na razpolago za vaje. — F. Topič.

Podporno društvo za revne učence državne realke v Mariboru je prejelo velikodušni dar 2000 D, ki je bil nabran na predlog g. Jos. Rosenberga na fantovskem poslovilnem večeru g. M. Sesslerja dne 11. novembra. Odbor se najiskrenejše zahvaljuje vsem darovalcem.

Vsem vojnim oškodovancem—prečanom! Odbor za vojno odškodnino v Mariboru naznanja in poziva vse vojne oškodovance, da se zanesljivo udeležijo važnega sestanka, kateri se vrši nepreklicno na dan državnega praznika dne 1. decembra točno ob 9. uri predpoldan v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Mariboru. Udeležba je za vsakega vojnega oškodovanca zelo važna, ter zato prisotnost neobhodno potrebna.

Državna borza dela v Mariboru. Od 8. do 14. t. m. je bilo 139 prostih mest prijavljenih, 188 oseb je iskalo službe, v 81 slučajih je borza posredovala uspešno in 7 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 14. novembra pa so bila 6403 prosta mesta prijavljena, 9268 oseb je iskalo službo, v 2767 slučajih je borza posredovala uspešno in 641 oseb je odpotovalo.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.
Prevod iz italijanščine.

74

To so bile njegove rastline, grenke pomaranče, olea sinensis, japonska nešplja, pians pinea, ki se je zelenila v enakomernih razdaljah ob ravnem drevoredu, med zelenjadinimi gredami in med jezerom. Bile so tu vrtnice, kapere, agave, ki so rastle iz lukenj v zidu in visele nad vodo. Same mlade rastlinice. Velikan družine, pinija ni bila višja kot tri metre. Male, blede rastlinice, ki so izgledale, ko da bi dremale v zimskem popoldnevu. Toda Franco jih je videl v prihodnosti, kakor si jih je zamislil, ko jih je vsadil s svojim ostrim čutom za nežnost in slikovitost. Vsaka je imela svoj pomen.

Plemenite rastlinice v drevoredu, ki so porastle zelenjavo, naj bi oznanjevale neko gotovo uglajenost duha in kulture v skromni družinski sreči. Pomaranče so imele posebno nalogo dati sliki neko milobo in ljubkost. Dolžnost nešpelj je bila, da dvigajo in razširjajo svoje senčnate veje nad bodočo klopjo. Vrtnece in kapere na zidu proti jezeru naj bi govorile onemu, ki bo šel s čolnom mimo, o pesnikovi fantaziji. Agave naj bi odgovarjale v mol-akordu pomarančam, tovariščam v prognanstvu. In končno je bila visoka pinija določena, da razgrne prijazno senco nad malo oazo, da pritisne svoj južni povdarek nad akordi agav in pomaranč, da objame s svojo zeleno krono azurni zaliv Casarica. Zbogom, zbogom! Francu se je zdelo, da mu rastlinice žalostno odgovarjajo: »Zakaj nas zapuščaš? Kaj bo z nami? Tvoja žena nas ne ljubi tako kot ti.«

Čoln, ki ga je bil videl don Giusppe, se je medtem približal in plul ob vrtu nekoliko od brega. V čolnu sta bila gospod in gospa. Gospod je vstal in z gromčim glasom pozdravil: »Pozdravljen, don Franco! Živijo!« Gospa je mahala z robcem. Bila sta Pasottijeva. Franco se je odkril.

Pasottijeva! Meseca januarja v Valsoldi! Po kaj sta prišla? In ta pozdrav! Pasotti, ki se od hišne preiskave ni več prikazal, Pasotti pozdravlja tako? Kaj pomeni to? Franco je bil ves zmeden, šel je v hišo in poročal o tem. Vsi so se začudili, najbolj pa gospa Pepina: »Toda kako? Ali je mogoče? Gospod kontrolor? Ubogi človek! Tudi gospa Barbara? Uboga reva!« Začeli so si to razlagati. Nekdo je domneval to, drugi kaj drugega. Čez pet minut je hrupno vstopil Pasotti ter vlek za seboj gospo Barbaro, ki je bila obložena z ogrinjači in zavoji ter napol mrtva od mraza. Uboga revica ni mogla reči drugega kot: »Dve uri! Dve uri v čolnu!«, dočim je njen mož porogljivo gledal in kričal: »Prav dobro ji je delo. V Porlezzi sem jo prisilil, da je spila kozarec brinjeveca. Peklenske obraze je rezala pri tem, a ji je dobro delo!« Uboga gluha reva, ki je uganila, da govori o brinjevcu, je obračala oči proti stropu ter delala iste obraze kot v Porlezzi. Pasotti ni bil še nikdar tako prijazen. Luizi je poljubil roko, objel inženjerja in Franca, ter spremljal ta dejanja z izlivi svojih čustev. »Najdražja gospa Luiza! Najlepša in najpopolnejša žena! Moj ljubi Peter! Ti moje drago srce! Velik je svet, toda recite kar hočete, Petru podobnega ne dobite. In ta don Franco! Moj dragi Franco! Če pomislim, kakšnega sem te videl! V obleki in s predpasnikom! Ko si kradel fige pri upravitelju v Caravini! Ta junak!«

Ta »junak«, ni imel baš najbolj pogumni obraz na svetu, toda oni drugi ni hotel tega zapaziti. Pravtako malo pa se je mogla razumeti njegova žena z gospemi, ki so jo izpraševale.

GORENJSKI SLAVČEK.

ali po »Mariborčanki« »Die oberkrainerische Nachtigall«, komična opera v treh dejanjih. Vglasbil Foerster.

Po dolgem premoru je tukajšnje gledališče uprizorilo »Gorenjskega slavčka«.

Prenoviteljem gre vsa zahvala. Človek se naravnost čudi, kako je bilo mogoče iz prejšnje »kište« napraviti tako prijeten prostor za publiko. Celo galerija, ki je zijala svoje dni kot kakšno prispeto korito pri živini, je sedaj lična in prijazna.

Motiv Foersterjeve opere je pač star kot ga nahajamo večkrat pri romantičnih pisateljih. Pojavi se človek, obsojen z dobroto in hoče odpeljati slavčka, mlado Gorenjko, v Pariz in jo tam izobraziti v petju.

Občinstvo je bilo rado vedno na premijero v prenovljenem gledališču in je s ploskanjem hotelo točnosti. Občinstvo silno spoštuje točnost, čeprav se je samo ne drži. A kljub vsemu je točnost prav lepa čednost. V Mariboru pa se uvažuje akademski četrt in predstava je zakasnila za celih 17 minut.

Novega dirigenta so sprejeli s ploskanjem. Pokazal je s taktirko, da aklamacijo zasluži, čeprav mu zbor tu in tam ni bil pokoren.

Kompozicija sama ni prvovrstna, a mi Slovenci spoštujemo prelepo čednost ponižnosti in smo zadovoljni tudi z malimi stvarmi, čeprav je nekdo krstil svoje dni to delo v »Slovenskem Narodu« za slovensko »Prodano nevesto«.

Scenograf bi se lahko malo potrudil in bi mesto bornih božičnih jaslic nam nudil res kaj gorenjskega.

Prvo dejanje je pač viselo in plavalo z znakmo nesigurnosti, ki pa je v drugem dejanju dobilo svoja tla.

»Kako ste pač mogli priti, gospa Pasotti!« je kričala gospa Pepina, »v takem vremenu v Valsoldo. — Oh, saj ne razume ničesar, revica.«

In četudi sta se trudili Luiza in Ester ter ji kričali v ušesa isto vprašanje, četudi je široko odprla usta, ni ničesar razumela in je na slepo odgovorila: »Če sem že jedla? Če hočem tu jesti?« Posredoval je Pasotti, ter povedal, da sta morala v oktobru vsled opravek odpotovati, ne da bi ona preje oprala perilo, da ga žena že celo večnost nadleguje s tem preklicanim perilom, in da se je končno odločil, da ji ustreže in se vrne. Tedaj se je dona Ester obrnila proti Pasottijevi in napravila kretnje, ko da pere.

Pasottijeva je pogledala svojega moža, ki je imel nanjo uprte oči in odgovorila: »Da, da, perilo, perilo!« Ta pogled, to povelje, ki ga je brala Luiza v Pasottijevih očeh, je vzbudilo v njej sumnjo, da tiči za tem skrivnost. Ta skrivnost in nerazumljiva Pasottijeva prijaznost ji je vzbudila še drug sum. Če bi radi tega prišel? Če bi bilo profesorjevo potovanje v Lodi povod tega nepričakovanega obiska? Rada bi se posvetovala s profesorjem in mu rekla, naj ostane, dokler ne bosta odšla Pasottijeva. Toda kako naj mu to pove, ne da bi Franco zapazil. V tem se je dona Ester poslovila. In profesor, ki mu je mala, muhasta, nagajiva gospodična odpustila, je dobil dovoljenje, da jo spremi domov pod pogojem, da ne bo zahteval nebes.

Pasottijeva nista mogla iti preje v Zgornji Albo-gasio, dokler jima hišnik, ki sta ga takoj obvestila, ne pripravi in segreje vsaj ene sobe. Takoj je predlagal tarok v treh, z inženjerjem in Francem. Tedaj je odšla tudi gospa Pepina in Pasottijeva je rekla Luizi, naj se za trenutek odstrani, ter jo prosila, da jo spremi. Komaj je bila s prijateljico sama v spalnici, je boječe pogledala okoli in nato zašepetala: »Nisva prišla radi perila, nisva prišla radi perila!« Luiza jo je tiho vprašala, z obrazom in s kletnjami, zakaj če bi govorila glasno, bi v dvorani slišali. Topot je Pasottijeva razumela, odgovorila, da ničesar ne ve, da ji ni njen mož ničesar povedal, da ji je zaukazal bajko o perilu, da pa ni njej nič za perilo. Tedaj je vzela Luiza košček papirja in napisala: »Kaj sumite?« Pasottijeva je brala in začela nato z zelo zagonetnimi kretnjami. Stresla je z glavo, zvijala oči, vzdihovala in stokala. Zdelo se je, da je v njej velik boj med strahom in upanjem. Končno je rekla »oh!«, zgrabila pero in napisala pod Luizino vprašanje:

»Markizal!«

Spustila je pero in opazovala prijateljico. »V Lodi ju je,« je rekla tiho. »Kontrolor je bil v Lodi. Tako je stvar!« Nato je hitela nazaj v dvorano, boječ se, da ne bi njen mož kaj sumil.

(Dalje prihodnjič.)

Širite „Našo Stražo“!

ČAJNA ROČKA
modra
Čaj za dame
mila, čedna, ne razburja želje, tako imenovana
Ruska čajna mešanica
posebno primerna za pripravo
samovarju,
ker tudi pri daljšem vžetenju
ne postane grenka.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 I. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.

Nomišljeniki, širite naše liste!

Izjava. Izjavljava tem potom, da nisva plačnika nobenih dolgov, ki bi jih napravil najin sin Rudolf Ljubec. — Janez in Jera Ljubec, posestnika, Brengova štev. 40, Sv. Anton v Slov. gor. 562

Prodajo se: cepljene trte I. vrste komad 1.50 din., vkoreninjeni divjaki 50 par, samorodnice 50 par, cepljena sadna drevesa 7.50 din., enoletni sadni divjaki 50 par, dveletni 2.50 din. Pri večji množini popust. Oddajam že sedaj v jeseni. Za odgovor je treba priložiti znamke. Alojz Grabar, posestnik in trtnar, Zagorci, pošta Juršinci pri Ptuj. 552 4—1

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Kroje (šnite) po najnovejši modi, poljubne, za dame in za gospode izdeluje in razpošilja: Knafelj Alojzij, strok. učitelj za krojaštvo, Ljubljana, Križevniška ulica 2.

Radi selitve se poceni proda paviljon z osmimi čebelnimi družinami v panjih dunajske mere ter dobro okranjeno žensko kolo. Povpraša naj se v šoli v Hajdini pri Ptuj. 560 3—1

Štambiljke vseh vrst izdeluje Zinauerja naslednik S. Petan v Mariboru, Aleksandrova cesta 43, dvorišče. 581

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Cenjenim damam se priporočam za napravo kostumov, oblek, plaščev in šiviljskega dela sploh. Frančiška Robar, šivilja, Ruška cesta 7, II. nadstropje, Maribor.

Najbolje in najvarneje naložite svoj denar pri Okrajni posojilnici v Ljutomeru,

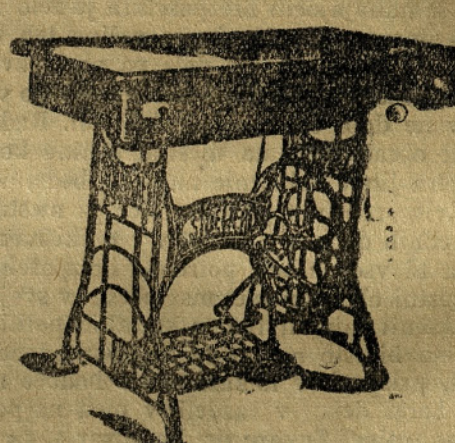
ki obrestuje kranilne vloge navadne po 8%, večje in vezane po dogovoru tudi višje. Sprejema hranilne knjige drugih denarnih zavodov kot gotovino ter izvršuje vsa nakazila. — Tekoči računi.

Podplati in usnje
se dobi najcenejše v novi trgovini pri Ivanu Grg.č. Trg Svobode. 561

Vozni red
veljaven od 15. oktobra je izšel v Tiskarni sv. Cirila. Cena 1.50 D.

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverjenike ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in zasebnih oseb ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul.11, Beograd ARGUS-ov telefon: 6-25, brzojavni naslov: Argus

Najpopolnejši
Stoewer šivalni stroj

15 letno jamstvo!

s pogrezljivim transporterjem (glabljec). Z odnosnim premikom, je pripravljen za šepanje, vezenje ali šivanje.

LJUDOVIK BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6/I.

Priporoča se
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe
si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi
z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi
s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi
s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Zadružna gospodarska banka d. d.,
Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu:

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.